

Toekomstplan haven Terheijden 2017–2033

Inhoud

Samenvatting 3

Hoofdstuk 1 | Inleiding 4

1.1 Aanleiding toekomstplan 4 | 1.2 Doel toekomstplan 4 | 1.3 Proces 4 |
1.4 Leeswijze 6

Hoofdstuk 2 | Huidige situatie haven Terheijden 8

2.1 Geografische ligging 7 | 2.2 Watersport 7 | 2.3 Horeca 10 |
2.4 Mark Pontje 11 | 2.5 De Kleine Schans 12 | 2.6 Eigendommen
gemeente Drimmelen 14 | 2.7 Vissen 14 | 2.8 Bereikbaarheid 14 |
2.9 Inrichting Openbare Ruimte 18 | 2.10 Evenementen 19

Hoofdstuk 3 | Beleid 20

3.1 Coalitieprogramma 2014-2018 20 | 3.2 Structuurvisie 2033 20
3.3 Beleidsplan Vrijetijdseconomie 2014-2018 21 | 3.4 Bestemmingsplan
Buitengebied 22 | 3.5 Energieakkoord 22 | 3.6 Visie Duurzaamheid
2040 22 | 3.7 Randvoorwaarden derden: waterveiligheid 23

Hoofdstuk 4 | Toekomstplan met ambitie haven Terheijden 17

4.1 Exploitatie en Horeca 26 | 4.2 Haven 28 | 4.3 Mark Pontje 28
4.4 Onderhoud haven 29 | 4.5 Inrichting openbare ruimte 29 |
4.6 Kleine Schans 30 | 4.7 Conclusie 31 | 4.8 Toekomstbeeld haven
Terheijden 31

Hoofdstuk 5 | Uitvoeringsprogramma 22

5.1 Inleiding 38 | 5.2 Projecten 38

Bijlagen

A SWOT Analyse huidig functioneren

B Uitgangspunten toekomstplan haven Terheijden 20 april 2017

C Havenmogelijkheden en Havenexploitatie

D Inloopbijeenkomst 30 januari 2017 input

Samenvatting

De gemeente Drimmelen is eigenaar en exploitant van de haven in Terheijden. De haven is gelegen aan de Mark en op loopafstand van het centrum van het dorp Terheijden. In de haven is plek voor ongeveer honderd vaste ligplaatshouders. Ook vaart het Mark Pontje in de haven, een verbinding tussen Terheijden en de Haagse Beemden in Breda.

De haven straalt op dit moment weinig kwaliteit uit en er is geen duidelijke focus waar de haven zich naar toe moet ontwikkelen om – ondanks diverse veranderingen in de watersportsector – ook in de toekomst als zodanig in gebruik te blijven. Dit toekomstplan voor de haven van Terheijden biedt kansen om bewust keuzes te maken voor de toekomst van deze locatie, met oog voor het belang van de gebruikers van de haven, omgeving, recreatie-toerisme en ondernemerschap.

De uitgangspunten voor dit toekomstplan lijken op het eerste oog behoudend, maar zijn wel degelijk van essentieel belang: de haven moet behouden blijven, evenals de kleinschalige horeca en het Mark Pontje.

De exploitatie van de haven en van kleinschalige horeca wordt idealiter gezamenlijk uitbesteed aan één ondernemer. Een ondernemer die baat heeft bij het langdurig exploiteren en beheren van de haven met een aantrekkelijk kwaliteitsniveau.

Om een duurzaam verdienmodel te realiseren moeten diverse functies worden onder gebracht onder één dak, namelijk horeca, toeristische informatie, kantoor exploitant, faciliteiten voor passanten, wachtruimte voor vrijwilligers Mark Pontje en opslag van spullen voor de haven en de pont.

Door deze functies samen te brengen in een multifunctioneel gebouw is het beter uitvoerbaar om deze wat betreft exploitatie door één partij met elkaar te combineren. Het multifunctionele gebouw dient in de omgeving van het havenhart te worden gerealiseerd, zodat optimaal wordt geprofiteerd van de toeristenstromen in de haven en het gebouw ingepast kan worden in de omgeving met oog voor alle aanwezige functies.

Het multifunctionele gebouw moet energieneutraal gebouwd worden, waarbij voorzieningen voor het opladen van het te verduurzamen veerpontje aangelegd kunnen worden en duurzame bouwmaterialen worden gebruikt.

Aan het toekomstplan is een uitvoeringsprogramma gekoppeld. Het uitvoeringsprogramma omvat veertien projecten, die in de komende jaren gaan resulteren in de realisatie van het Toekomstplan haven Terheijden.

Hoofdstuk 1 | Inleiding

In dit hoofdstuk wordt toegelicht wat de aanleiding van het toekomstplan is geweest en hoe dit toekomstplan tot stand is gekomen. Uit de verkregen informatie van betrokkenen zijn uitgangspunten geformuleerd. Deze vormen de basis voor het toekomstplan. In de laatste paragraaf van dit hoofdstuk vindt u de leeswijzer.

1.1 Aanleiding toekomstplan

In 2012/2013 is er naar aanleiding van de Kerntakendiscussie door de gemeente onderzoek gedaan naar het afstoten van het beheer van de haven Terheijden. Aanleiding was de bestuurlijke opdracht om een kostenbesparing te realiseren. Conclusie uit het uitgevoerde onderzoek was dat het op dat moment niet mogelijk was om een kostenbesparing te realiseren en dat de haven vooralsnog in eigen beheer van de gemeente bleef. Het onderzoek concludeerde wel dat er binnen enkele jaren kansen werden gezien om daadwerkelijk effectieve stappen te zetten om het beheer van de haven beter vorm te geven.

In 2016 is onder andere naar aanleiding van deze conclusie een nieuw onderzoek gestart naar de toekomst van de haven Terheijden. De opdracht is verbreed ten opzichte van de opdracht in 2012 met de toevoeging van de toeristisch-recreatieve invulling van de haven en haar directe omgeving.

1.2 Doel toekomstplan

Het doel is om te komen tot een toekomstplan voor een attractieve haven in Terheijden met voldoende faciliteiten door koppeling tussen waterrecreatie en cultuurhistorie, waarbij er kansen gecreëerd worden voor de haven en de Schans met recreatieve-economische spin-off als gevolg.

1.3 Proces

In de zomer van 2016 is gestart met een brede verkenning naar het huidige functioneren van de haven met belanghebbenden en betrokkenen.

Organisaties en partijen die tijdens deze verkenning zijn gesproken zijn:

- Watersportvereniging Terheijden
- Stichting Heen en Weer
- Visvereniging Terheijden
- Bewonersplatform Terheijden
- Provincie Noord-Brabant
- Waterschap Brabantse Delta
- Heemkundekring De Vlasselt

Aan de hand van deze gesprekken is een SWOT-analyse opgesteld (zie bijlage A).

Hoofdstuk 1 | Inleiding

Daarnaast zijn betrokken medewerkers van de gemeente Drimmelen op hun vakgebied bevraagd, van havenmeester tot beheer openbaar groen en van administratie haven tot parkeerbeleid.

Op basis van de informatie uit deze brede verkenning is invulling gegeven aan een openbare inloopbijeenkomst in januari 2017. Aan de hand van de thema's haven, horeca en omgeving zijn een aantal vragen interactief voorgelegd aan meer dan honderd geïnteresseerden die deze avond bezochten. Onder andere bewoners, watersportvereniging, stichting Heen en Weer, het bewonersplatform, de havenmeester, foodtruck-exploitant, visverenigingen, heemkundekring, waterschap en overige geïnteresseerden waren aanwezig en gaven reacties op de gestelde vragen. De input van de inloopbijeenkomst staat in bijlage D.

Alle verzamelde kennis is vertaald naar een aantal uitgangspunten die de basis vormen van het functioneren en de kwaliteiten van de haven en haar omgeving. In een opiniepeiling in de raad op 20 april 2017 zijn deze uitgangspunten niet alleen positief ontvangen, maar werd ook nadrukkelijk verzocht om een toekomstplan met ambitie waarin ondernemerschap, duurzaamheid en innovatie een plek moesten krijgen.

Hoofdstuk 1 | Inleiding

De volgende uitgangspunten zijn op 30 april 2017 positief ontvangen in de gemeenteraad tijdens een opinieronde en als vertrekpunt gebruikt om voorliggend toekomstplan op te stellen:

- **Functie haven behouden**

- 1 Havenfunctie behouden
- 2 Vaste ligplaatsen
- 3 Passantenplaatsen, met de hieraan gerelateerde faciliteiten
- 4 Intentie uitspreken over het uitgeven van de haven aan een externe partij

- **Functie kleinschalige horeca behouden**

- 1 Behouden/continueren kleinschalige horeca à la kiosk in het havengebied
- 2 Faciliteren van initiatieven om invulling te geven aan kleinschalige horeca

- **Functie pont behouden**

- 1 Belang functie pont onderschrijven
- 2 Behouden van ruimte in de haven voor de functie pont

Voor het rapport Uitgangspunten zie bijlage B.

1.4 Leeswijzer

Na voorgaande inleiding (Hoofdstuk 1) wordt de huidige situatie van de haven Terheijden en haar omgeving in Hoofdstuk 2 uiteengezet. Hierdoor wordt duidelijk wat goed gaat in de haven en wat verbeterd kan worden. De verbetermogelijkheden hangen onder meer af van de beleidsmatige context waarbinnen de haven zich bevindt, wat toegelicht wordt in Hoofdstuk 3 Beleid.

Op basis van de huidige situatie en binnen de beleidsmatige context is het toekomstplan opgesteld (Hoofdstuk 4).

Om dit toekomstplan naar realisatie te brengen zijn de te ondernemen stappen uitgewerkt in een Uitvoeringsprogramma (Hoofdstuk 5), waarmee het toekomstplan van papier naar praktijk wordt gebracht.

Hoofdstuk 2 | Huidige situatie haven Terheijden

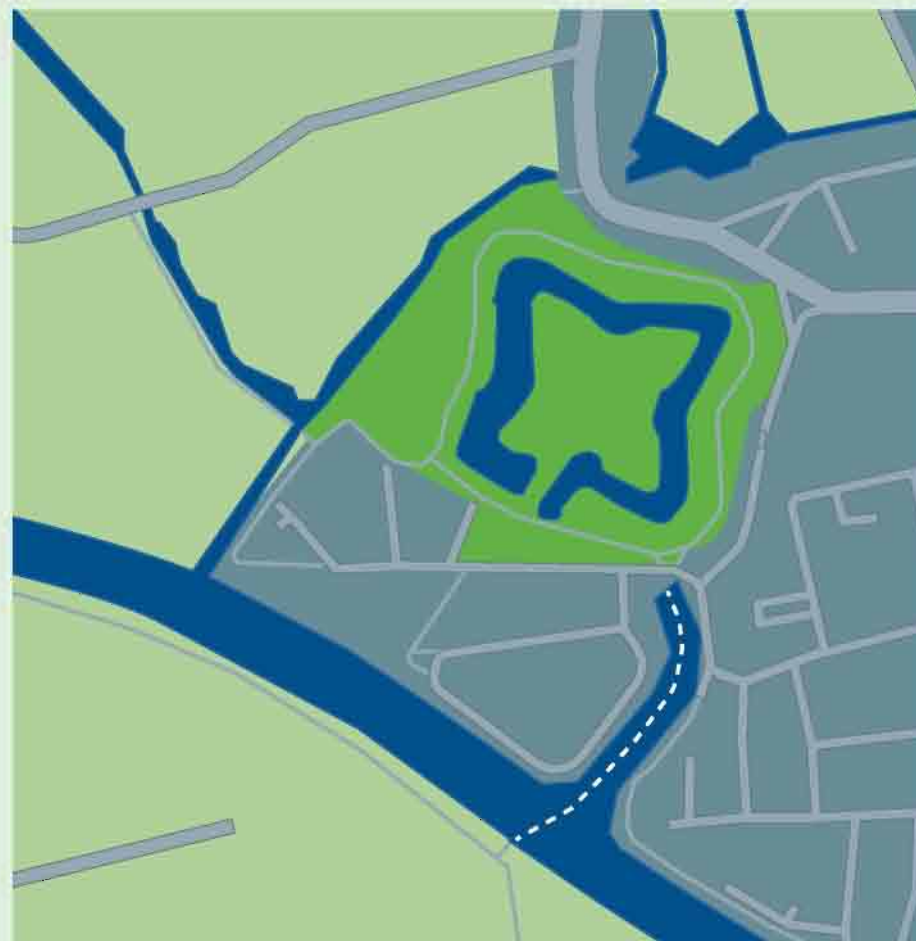
In dit hoofdstuk gaan we in op de huidige situatie, dit is van belang omdat hiermee duidelijk wordt wat het vertrekpunt voor het toekomstplan vormt. Er wordt toegelicht hoe de haven op dit moment wordt gebruikt door vaste ligplaatshouders en passanten, van welke faciliteiten het pontje in de haven gebruik maakt en op welke locatie de horecavoorziening wordt geëxploiteerd.

2.1 Geografische ligging

De haven van Terheijden is gelegen aan de zuidwestkant van het dorp Terheijden. De haven ligt aan de Mark, een rivier die vanaf de Belgische grens via Breda naar het Volkerak Zoommeer stroomt. De Mark vormt de zuidgrens van de gemeente Drimmelen.

2.2 Watersport

De haven van Terheijden heeft een capaciteit van circa 110 boten. Er zijn ongeveer 100 vaste ligplaatshouders die in het vaarseizoen hun thuishaven in Terheijden hebben. De boten die er liggen variëren van eenvoudige roeiboot tot gemotoriseerde boten. Er wordt betaald per strekkende meter van een boot, de tarieven worden berekend tot een lengte van 14,99 meter lengte. Ten behoeve van de watersport liggen er een drietal steigers in de haven. Een steiger over de volledige lengte van de westelijke oever, een korte

Hoofdstuk 2 | Huidige situatie haven Terheijden

middensteiger aan de kopse kant van de haven en een korte steiger aan de oostoever van de haven. Een deel van de vaste ligplaatshouders is lid van de Watersportvereniging Terheijden.

De haven wordt in het toeristisch seizoen aangedaan door passanten die in de haven overnachten. Voor de passanten zijn er sanitaire voorzieningen aanwezig: toilet, douche en wasmachine. Deze voorzieningen zijn gevestigd in een gebouw dat eigendom is van de gemeente, genaamd de 'Bierkelder'. Die naam verwijst naar het vroegere gebruik van het gebouw als opslagruimte voor een slijterij die ooit gevestigd was in een aangrenzend pand.

Het passantenliggeld bedraagt € 0,66 incl BTW, per nacht per meter bootlengte, inclusief gebruik van drinkwater. Tegen betaling is stroom beschikbaar. In seizoen 2016 zijn circa 750 overnachtingen in de haven geregistreerd. De havenmeester is in dienst van de gemeente Drimmelen en is belast met alle voorkomende werkzaamheden in de haven ten bate van de vaste ligplaatshouders en passanten.

Aan de kopse kant van de haven liggen alle kleine bootjes aan de twee korte steigers en aan het begin van de lange steiger, die verder wordt benut voor de grote boten. In beide categorieën zijn er frequent klachten over de staat van onderhoud van boten, die water maken of er slecht onderhouden bij liggen.

Hoofdstuk 2 | Huidige situatie haven Terheijden

2.3 Horeca

In de directe nabijheid van de haven wordt sinds enkele decennia een horecavoorziening uitgebaat. Een houten kiosk stond tot najaar 2016 op een locatie aan de Markschans, tussen haven en De Kleine Schans. De kiosk was eigendom van de gemeente, maar in beheer van een ondernemer. In het najaar van 2016 is de kiosk verwijderd vanwege de slechte staat van het gebouwtje. De kiosk is nooit als voorziening geformaliseerd middels inpassing in het bestemmingsplan.

In mei 2017 is op dezelfde locatie een standplaatshouder met een mobiele voorziening begonnen het horecapunt uit te baten.

Een horecavoorziening op deze locatie wordt bezocht door toeristen en recreanten die de haven van Terheijden, De Kleine Schans maar voornamelijk het Mark Pontje aandoen. Ook inwoners van Terheijden komen voor een kopje koffie of met de (klein)kinderen voor een ijsje naar deze plek.

Hoofdstuk 2 | Huidige situatie haven Terheijden

2.4 Mark Pontje

In 2017 viert het Mark Pontje haar 25 jarige jubileum. Deze veerverbinding van Terheijden met de overzijde van de Mark – het buitengebied van Breda – wordt in stand gehouden door de gemeente als eigenaar van de pont in samenwerking met de Stichting Heen en Weer die de bemensing van de pont verzorgt. Het Mark Pontje is een fiets- en voetveer met een maximale capaciteit van 12 personen. De route van het pontje loopt van de veerstoep aan de kopse kant van de haven, naar de overzijde van de Mark waar een veerstoep is gelegen op grondgebied van Breda.

Het pontje ligt, als zij niet in gebruik is, afgemeerd aan de veerstoep in de haven. In de Bierkelder wordt de brandstof voor de pont opgeslagen. Een wachtruimte voor de schipper van dienst is gecreëerd in een voormalig bushokje dat op de stoep van de weg Haven is gelegen. Die locatie was voorheen van belang om een zichtrelatie te hebben met de overzijde van de Mark, maar tegenwoordig wordt een zwaailicht geactiveerd door de bel aan de overzijde waardoor die zichtrelatie niet meer noodzakelijk is.

De havenmeester voert het kleinschalig onderhoud aan het Mark Pontje uit en zorgt voor het tanken van de pont.

Hoofdstuk 2 | Huidige situatie haven Terheijden

2.5 De Kleine Schans

Ten noorden van de haven ligt De Kleine Schans, een verdedigingsbouwwerk dat haar oorsprong vindt bij de Spaanse belegering van de stad Breda. De Schans bestaat uit een stervormig verdedigingswerk dat is opgebouwd met zandtaluds. Rondom De Schans ligt een gracht, enkele decennia geleden gegraven maar in het verleden nooit aanwezig geweest. De Schans lag van oorsprong direct aan de Mark, maar door afsnijding van deze meander van de Mark ligt De Schans daar niet meer direct aan. De haven is in een deel van die afgesneden arm gesitueerd.

Enkele jaren geleden zijn de taluds van De Schans grootschalig onderhouden en is er een beschoeiing rondom de Schans aangelegd om afkalving te voorkomen. De Schans wordt de laatste jaren beheerd met behulp van schapen, wat naast effectief ook een beheervorm is die gewaardeerd wordt door bewoners van Terheijden.

De Schans is toegankelijk voor publiek, maar door het aanwezige hekwerk en het feit dat deze niet altijd open staat in verband met grazende schapen is die toegankelijkheid niet altijd duidelijk.

Heemkundekring De Vlasselt is een cultuurhistorische vereniging die informatie verzamelt en publiceert over velerlei onderwerpen uit de historie van de kerkdorpen Terheijden, Langeweg en Wagenberg. In het verleden heeft de heemkundekring aandacht besteedt aan onderwerpen in relatie tot de haven en De Schans.

Ten noorden van De Schans ligt molen De Arend, een korenmolen uit 1742 die nog steeds als zodanig in gebruik is. In de molen is een molenwinkel gevestigd waar allerlei meelsoorten en bakkers benodigdheden worden verkocht.

Hoofdstuk 2 | Huidige situatie haven Terheijden

2.6 Eigendommen gemeente Drimmelen

De gemeente Drimmelen is eigenaar van de haven van Terheijden, inclusief de omliggende openbare ruimte. Daarnaast is zij eigenaar van de Bierkelder, de locatie van de sanitaire voorzieningen voor de haven. Op dit moment is de Bierkelder voor circa een kwart in effectief gebruik voor de haven, voor sanitair en een klein havenmeesterkantoor. De overige ruimte is niet in gebruik voor havendoeleinden. Het gebouw verkeert in een matige staat van onderhoud. Het sanitair is opgeknapt voor de start van het toeristisch seizoen 2017.

Naast het gebouw hoort bij De Bierkelder ook buitenruimte, gesitueerd aan de achterzijde van het gebouw. De buitenruimte wordt door de gemeente verhuurd aan twee naastgelegen particulieren woonhuizen, die de grond als tuin in gebruik hebben.

Rijksmonument De Kleine Schans en de omliggende groene ruimte is eigendom van de gemeente.

2.7 Vissen

In de waterrijke omgeving van Terheijden wordt volop gevist. Vissers maken met name in de winterperiode volop gebruik van de steigers in de haven van Terheijden. Zodra het seizoen voor de waterrecreatie begint en booteigenaren gebruik maken van de steigers, verplaatsen de vissers zich naar andere locaties. Eén van die locaties vormt de gracht rondom De Kleine Schans, waar ook viswedstrijden worden georganiseerd.

2.8 Bereikbaarheid

2.8.1 Varen

De haven van Terheijden is gelegen aan de Mark. De entree van de haven wordt gekenmerkt door veel groen aan beide zijden van de haven. De haven heeft een gebogen vorm, waardoor vanaf de Mark niet de gehele haven overzien kan worden. Afmeervoorzieningen zijn er in de vorm van enkele steigers met meerpalen en een kade waar voornamelijk passanten aan liggen.

Vanaf het centrum van Breda kan over de Mark worden gevaren (sinds enkele jaren mogelijk, na verhoging van een brug) tot en met de monding in het Volkerak Zoommeer bij Dintelmond. In Nederland stroomt de Mark vanaf

Hoofdstuk 2 | Huidige situatie haven Terheijden

Hoofdstuk 2 | Huidige situatie haven Terheijden

de grens naar Breda, waar de Aa of Weerij in de Mark uitmondt. De Mark vervolgt haar weg in de singels van deze stad. Ten noorden van het centrum van Breda verlaat de Mark de singels weer. Vanaf dit punt is de beek een rivier geworden. Bij het dorp Terheijden maakt de Mark een bocht naar het westen. Hier is ook de aansluiting met het Markkanaal en is het botenhuis van Roeivereniging Breda gevestigd. Bij Standdaarbuiten gaat de Mark over in de Dintel, waarna de rivier via het Volkerak uitkomt in de Oosterschelde. Waterschap Brabantse Delta voert namens Provincie Noord Brabant het nautisch en vaarwegbeheer uit op de Mark.

Via het Markkanaal kan vanuit Terheijden het Brabantse kanalenstelsel (via het Wilhelminakanaal richting Tilburg) worden bereikt. Ook kan via dit kanaal – via de Amertak – de Amer en het daarachter gelegen Biesbosch worden bereikt.

Hoofdstuk 2 | Huidige situatie haven Terheijden

2.8.2 Fietsen en wandelen

De haven van Terheijden vormt knooppunt 22 in het fietsknooppunten netwerk. In de gemeente Drimmelen is een uitgebreid fietsknooppunten netwerk dat een integraal geheel vormt binnen het Brabantse netwerk. Vanuit Terheijden gaan er in alle windstreken fietsroutes, ook naar het zuiden waarbij gebruik gemaakt moet worden van het Mark Pontje (knooppunt 73) dat in het toeristische seizoen vaart.

De haven van Terheijden is met de fiets goed bereikbaar, vanaf de doorgaande weg door Terheijden kan de haven via de Markstraat worden bereikt maar ook via de Schansstraat die voor autoverkeer is afgesloten. Fiets- en wandelroute lopen ook vanaf de haven richting het westen, in het landelijk gebied parallel aan de Mark.

Rondom De Kleine Schans is een wandel-/fietspad gelegen waar een rondje rondom De Schans gemaakt kan worden. Wandelaars kunnen naast de wandel- en fietspaden gebruik maken van het wandelpad langs de haven aan de oostzijde, en ook De Kleine Schans is voor wandelaars toegankelijk.

2.8.3 Auto

De haven van Terheijden is voor autoverkeer alleen bereikbaar vanaf de zijde van Terheijden, de oostzijde van de haven. De Markstraat vormt de verbinding met de Hoofdstraat, de doorgaande weg door Terheijden. De omgeving rondom de haven is ook bereikbaar voor autoverkeer, er is parkeergelegenheid langs de wegenstructuur, op het plein en het havenplein.

Gebruikers van de haven kunnen op het havenplein, aan de kopse kant van de haven, parkeren. Bewoners ervaren parkeerdruk tijdens evenementen zoals viswedstrijden of activiteiten op de Schans. Het parkeerbeleid wordt als onduidelijk ervaren.

Hoofdstuk 2 | Huidige situatie haven Terheijden

2.9 Inrichting Openbare Ruimte

De haven van Terheijden kan worden gekarakteriseerd als ‘groen’. Aan beide zijden van de haven wordt de entree door bomen begeleid. De bomen aan de westzijde van de haven veroorzaken overlast voor de booteigenaren door bladval. Met name de wilg leidt tot hinder. Aan de oostzijde staan enkele beeldbepalende treurwilgen op de oever, door de positionering leiden deze niet tot grote overlast.

De inrichting van de openbare ruimte is niet afgestemd op de haven als recreatief-toeristische locatie. Het kwaliteitsniveau van de openbare ruimte rondom de haven wordt door de gemeente op het niveau ‘redelijk en veilig’ onderhouden, wat een laag ambitieniveau is. Er staan diverse bankjes en afvalbakken rondom de haven en in de groenzone rondom de Schans. Deze zijn van verschillende materialen zodat een eenduidige uitstraling ontbreekt. Daarnaast staan ze niet optimaal ten opzichte van de omgeving.

Een rommelig beeld ontstaat aan het havenhart door het gebruik van verschillende materialen, matig onderhoud van aanwezige voorzieningen en door de verscheidenheid aan gebruikte bebordingen met informatie over haven, routes en pont.

2.10 Evenementen

In en rondom de haven worden diverse evenementen georganiseerd, al dan niet met een structureel karakter. De Schans is door de gemeente als evenemententerrein aangemerkt en heeft daarvoor faciliteiten in de vorm van twee locaties waar kasten met elektriciteit aansluitpunten staan.

In de haven komt jaarlijks Sinterklaas aan, een druk bezocht evenement. Het jaarlijkse hardloopevenement Terheijdenloop komt ook altijd langs De Schans en de haven, in 2016 was vooralsnog de laatste editie. In het verleden zijn er evenementen op De Schans georganiseerd, waaronder tijdens 375 jaar De Kleine Schans. Op Koningsdag wordt er jaarlijks een (water) activiteit georganiseerd waar veel Terheijdenaren acte de préséance geven. I love Traaie is een jaarlijks meerdaags evenement dat op De Kleine Schans plaats vindt. Er vinden verschillende activiteiten plaats, waaronder een beachvolleytoernooi, de wandelvierdaagse en muzikale optredens voor jong- en oud. Vele Terheijdenaren komen hier op af.

Hoofdstuk 3 | Beleid

3.1 Coalitieprogramma 2014-2018

Het coalitieprogramma 2014-2018 biedt diverse aanknopingspunten met betrekking tot de ontwikkeling van de haven Terheijden. De coalitie van de gemeente Drimmelen besteedt in haar coalitieprogramma aandacht aan de verbetering van het ondernemersklimaat. Daarnaast wordt aangegeven dat de gemeente Drimmelen als 'Blauwgroene gemeente Drimmelen aan de Biesbosch' goed gepromoot dient te worden. Daarbij moet aandacht gegeven worden aan op maat gesneden oplossingen voor de havens en dient meer inhoud gegeven te worden aan watersport gebonden activiteiten.

De sterke punten van de blauwgroene gemeente aan de Biesbosch moeten worden benut door toerisme en recreatie meer kansen te geven. Tot slot wordt aangegeven dat het cultureel erfgoed wordt behouden, waaronder monumenten.

3.2 Structuurvisie 2033

De Structuurvisie stelt dat de blauwgroene gemeente de slogan van de gemeente Drimmelen is en daar dient nog nadrukkelijker werk van gemaakt te worden. Het is de rode draad in de Structuurvisie en daarmee in het ruimtelijk handelen. Dat betekent dat er kansen geboden worden voor

burgers en ondernemers, waarbij de gemeente een kwalitatieve invulling vraagt die rekening houdt of invulling geeft aan de blauwgroene ambities. De gemeente staat positief tegenover initiatieven die hieraan invulling geven. Concreet gaat het om de volgende ambities:

- Invulling van de voortuin en poort van de Biesbosch, onder andere door havenontwikkelingen en routes;
- Uitbouw van het aantrekkelijke recreatiegebied, vooral extensief + enkele grote trekkers;
- Bereikbare kwalitatief goede voorzieningen;
- Ruimtelijke kwaliteit en duurzaamheid zijn randvoorwaarde.

De ontwikkelingen voor toerisme en recreatie worden in de Structuurvisie omschreven als: 'Drimmelen heeft toeristisch en recreatief het nodige te bieden. Te denken valt aan de Biesbosch, de havens in Drimmelen, Lage Zwaluwe en Terheijden, onze open polders en wateren, waar het goed (extensief) recreëren is. Drimmelen heeft een aantrekkelijk buitengebied door het gevarieerde landschap. We hebben vooral een mooi gebied voor de watersport en om in te fietsen. Bijzonder naast de Biesbosch zijn de Binnenpolder, Zonzeelse Polder, Gat van den Ham, Worp, Schans en Linies.

Hoofdstuk 3 | Beleid

Er is door de vergrijzing en de welvaart een steeds grotere groep mensen die tijd heeft om te recreëren. Door de ligging van de gemeente aan de Biesbosch en het landelijke karakter dichtbij de Randstad is recreatie een kansrijke sector. Dit is belangrijk voor gasten, maar vooral voor de grootste groep recreanten: de eigen inwoners. De gemeente beschikt over een goed fietsnetwerk voor recreanten, met slechts enkele ontbrekende schakels. Er is voldoende aanbod aan kleinschalige recreatie-activiteiten.

Recreatie wordt omschreven als de kurk van de economie. Initiatieven voor recreatie en toerisme worden indien mogelijk ondersteund. Dit kan gedaan worden in al de uitingen de blauwgroene gemeente te benadrukken en de ruimte te bieden voor groene- en recreatieve initiatieven. Kleinschalige initiatieven passen het beste bij het karakter, maar er is wel behoefte aan faciliteiten om recreanten langer dan een dag vast te houden.

3.3 Beleidsplan Vrijetijdseconomie 2014-2018

In het beleidsplan wordt geschreven dat Drimmelen zich verbindt aan het water, de natuur en de historie van De Biesbosch. De geschiedenis van Drimmelen en omgeving is door de eeuwen heen verbonden met de strijd tegen het water, van het werken in een waterrijke omgeving (visserij,

griendcultuur, polders droogleggen, scheepsbouw, vervoer over water). Dit is terug te zien en te vinden in het polderlandschap, de havens (nu grotendeels omgevormd tot jachthavens), de restanten van de waterlinie, de lintdorpen op dijken en in verschillende monumentale gebouwen.

In het beleidsplan staat geschreven dat de verdedigingswerken, zoals de Kleine Schans bij Terheijden, een relatie hebben met water en ondersteunen daarmee de identiteit van Drimmelen. Daarnaast hebben de werken een belangrijke cultuurhistorische en toeristisch-recreatieve waarde in en voor het gebied. Deze werken moeten niet gezien worden als belangrijke toeristische trekkers, maar wel als ‘pareltjes’ van de regio. Om de Kleine Schans tot leven te brengen zijn er in de afgelopen jaren diverse verbeteringen uitgevoerd op het gebied van behoud, toegankelijkheid en informatievoorziening. Daarmee is de Kleine Schans niet ‘af’. Er zijn meer mogelijkheden om de bruikbaarheid en beleefbaarheid te vergroten. Daarnaast is het wenselijk dat er in combinatie met de jachthaven een soort kiosk komt, waar bezoekers informatie kunnen krijgen en iets kunnen eten en drinken. Ook daarmee wordt de aantrekkelijkheid en het gebruik van de Schans bevorderd.

Hoofdstuk 3 | Beleid

Ook staat in het beleidsplan Vrijtijdseconomie dat de relatie met de jachthaven belangrijk is omdat het aantal watersportpassanten de komende jaren verder gaat toenemen. De reden hiervoor is dat in Breda de Trambrug thans verhoogd is. Hierdoor is het voor recreatievaarders mogelijk om door te varen naar de binnenstad van Breda. Daarmee is Breda een veel aantrekkelijker bestemming voor watersporters. Van het extra toervaartverkeer naar Breda zal Terheijden zeker meeprofiteren omdat het niet langer aan een ‘op een industrieterrein doodlopende’ waterweg ligt.

3.4 Bestemmingsplan Buitengebied

Permanente horeca in zowel rondom de haven van Terheijden, als op het water is bestemmingsplanmatig op dit moment niet mogelijk. Als er wordt overwogen om horeca toe te staan, dan dient hiervoor het bestemmingsplan aangepast te worden.

De gemeente is bereid om initiatieven te faciliteren als ze bijdragen aan de vrijtijdseconomie.

3.5 Energieakkoord

Nederland heeft op 6 september 2013 een belangrijke stap gezet op weg naar een schone toekomst. Ruim veertig organisaties, waaronder de overheid, werkgevers, vakbeweging, natuur- en milieuorganisaties, maatschappelijke organisaties en financiële instellingen, hebben zich aan het Energieakkoord voor duurzame groei verbonden. Kern van het akkoord zijn breed gedragen afspraken over energiebesparing, schone technologie en klimaatbeleid. Uitvoering van de afspraken moet resulteren in een betaalbare en schone energievoorziening, werkgelegenheid en kansen voor Nederland in de schone technologiemarkten.

3.6 Visie Duurzaamheid 2040

Ambities 2040 zijn in de Visie Duurzaamheid 2040 verwoord, waarbij specifiek voor recreatie en toerisme de volgende ambitie is geformuleerd:

- Alle T&R-ondernemingen voldoen aan de hoogste duurzaamheidseisen
- De T&R-ondernemingen zijn energieneutraal
- De fietsinfrastructuur is zodanig dat de fietsrecreatie een hoge vlucht heeft genomen

Hoofdstuk 3 | Beleid

- In de Biesbosch en de regio vindt alleen duurzaam toerisme plaats
- Duurzaam, innovatief toerisme is kenmerkend voor Drimmelen
- Er zijn duurzame (streek)producten verkrijgbaar

3.7 Randvoorwaarden derden: waterveiligheid

Waterschap Brabantse Delta werkt in de periode 2017-2023 in de gemeente Drimmelen aan de veiligheid tegen hoogwater in de omgeving van Terheijden. De bestaande waterkeringen, waterkerende constructies en ook de constructies van damwanden langs de Mark worden getoetst aan de nieuwe normering. Op basis van de uitkomsten van de toetsing bepaald het waterschap of maatregelen nodig zijn.

De definitieve resultaten van de toetsingen zijn vanaf juni 2017 beschikbaar.

Het waterschap toetst ook de waterkering die om de haven van Terheijden loopt. Deze locatie heeft extra aandacht gezien de kadeconstructie in de haven en de directe nabijheid van een openbare weg. Het hangt van de toetsing af of er maatregelen in de haven genomen moeten worden om de kade en/of oevers te versterken of te verhogen. Het eventueel ophogen van waterkeringen en de daaruit voortkomende infrastructurele werken, zoals

aanpassingen van bestrating, plantsoen en dergelijke, is naar rato voor rekening van het waterschap.

De kadevoorzieningen (damwanden en andere oevervoorzieningen) zijn in eigendom van de gemeente. Het beheer en onderhoud is voor rekening van de gemeente.

Het geschikt maken en geschikt houden van de havenkom voor het exploiteren van de jachthaven is de verantwoordelijkheid van de gemeente. Activiteiten als het op diepte houden van het vaarwater en de zorg voor een deugdelijke oeverbeschoeiing en damwand zijn hiervan voorbeelden.

Hoofdstuk 4 | Toekomstplan met ambitie haven Terheijden

In dit hoofdstuk wordt vanuit de input van de vorige hoofdstukken de vertaling gemaakt naar het toekomstplan. Per paragraaf wordt in kaart gebracht hoe voor haven, horeca en pont het toekomstplan eruit ziet. Omdat het gebied als een eenheid moet gaan functioneren, staat in de laatste paragraaf een conclusie die uit dit hoofdstuk voortkomt.

Aan het eind van dit hoofdstuk vindt u sfeerbeelden voor haven, horeca en schans. De sfeerbeelden zijn toegevoegd om de ambitie uit te beelden. Deze beelden geven aan wat de mogelijkheden van het gebied zijn. De beelden laten niet letterlijk zien wat er gaat gebeuren, maar geven een indruk hoe gezelligheid, duurzaamheid en beleefbaarheid passen in het havengebied en bij het dorp Terheijden. Aan de hand van drie onderwerpen wordt belicht hoe de beelden geïnterpreteerd kunnen worden.

Uit de beelden blijkt dat in de haven duurzaamheid, gezelligheid en verbinding belangrijk is. De drie-eenheid dient niet alleen wat betreft uitstraling een samenhangend geheel te vormen, maar ook in de daadwerkelijke samenwerking van alle partijen betrokken in het havengebied.

4.1 Exploitatie en Horeca

Om flexibel en met actuele kennis van de watersport op marktontwikkelingen te kunnen anticiperen moet de exploitatie van de haven Terheijden door een ondernemer worden gevoerd (zie bijlage C). De meest ideale exploitatievorm dient gezocht te worden in een maatwerk samenwerking met een ondernemer. Een ondernemer die baat heeft bij het langdurig exploiteren en beheren van de haven met een aantrekkelijk kwaliteitsniveau, in combinatie met een horecavoorziening.

Om de toeristische aantrekkingskracht van de haven Terheijden te optimaliseren is kleinschalige horeca in het havenhart van groot belang. Het havenhart is de geëigende plek voor horeca omdat daar toeristenstromen samenkomen en elkaar kunnen versterken. Een visuele relatie tussen veerstoep en horecavoorziening is een belangrijke succesfactor om horeca aan de haven te doen slagen.

Exploitatie van haven en horeca wordt bij voorkeur door dezelfde ondernemer uitgevoerd.

Om een duurzaam verdienmodel te realiseren moeten diverse functies niet alleen door één ondernemer worden geëxploiteerd, maar ook worden onder

Hoofdstuk 4 | Toekomstplan met ambitie haven Terheijden

gebracht onder één dak. Met een multifunctioneel havengebouw waarin horeca, kantoor havenmeester, faciliteiten voor passanten, wachtruimte voor vrijwilligers Mark Pontje en opslag van spullen voor de haven en de pont in onder wordt gebracht. Het multifunctionele gebouw moet in de omgeving van het havenhart gerealiseerd worden, zodat optimaal wordt geprofiteerd van de toeristenstromen in de haven en het gebouw optimaal ingepast kan worden in de omgeving met oog voor alle samen te brengen functies. Het multifunctionele gebouw dient energieneutraal gebouwd te worden met duurzame bouwmaterialen, waarbij ook de voorzieningen voor het opladen van het veerpontje aangelegd kunnen worden.

Het combineren van een horecalocatie met een informatiepunt waar aan de recreanten, zowel te voet, per fiets of boot, informatie verstrekt wordt over de toeristisch-recreatief interessante locaties in Terheijden en omgeving levert een meerwaarde op. Een combinatie in de vorm van een havengebouw met kleinschalige horeca, toeristische informatie over de Schans, in relatie met molen De Arend en andere toeristisch-recreatieve locaties in de omgeving maakt de weg vrij naar een volwaardig en duurzaam verdienmodel voor een ondernemer op deze plek.

De kleinschalige horecavoorziening in het multifunctionele havengebouw moet beschikken over faciliteiten om bezoekers zowel binnen en buiten te kunnen ontvangen, waarmee de afhankelijkheid van de weersomstandigheden worden beperkt. Voor elke gebruiker moet het gebouw goed toegankelijk zijn, evenals een goede zichtbaarheid. De zichtbaarheid is belangrijk voor de vindbaarheid en de uitstraling ten opzichte van alle bezoekersstromen. Het kleinschalige karakter van de horeca zal onder meer gekenmerkt worden door passende openingstijden, het aantal zitplaatsen en het beperken tot een vergunning voor het schenken van (zwak) alcoholische dranken. Draagvlak bij de omgeving en voldoende ruimte voor ondernemerschap zijn aandachtspunten bij de invulling van deze functie.

Uitgegaan wordt van een duurzame, permanente horecavoorziening. Het meewerken aan een tijdelijke invulling van de horecavoorziening, middels een standplaatsvergunning, vormt een goed alternatief voor de korte termijn waarin het toekomstplan tot realisatie wordt gebracht.

Niet alleen recreanten weten de weg te vinden naar een horecavoorziening aan de haven, ook bewoners van Terheijden komen er voor een kopje koffie of een ijsje voor de kinderen. Daarmee draagt een horecalocatie bij aan de beleefbaarheid en levendigheid van de haven en het dorp.

Hoofdstuk 4 | Toekomstplan met ambitie haven Terheijden

4.2 Haven

De haven in gebruik houden als zodanig, de combinatie van zowel vaste ligplaatshouders en passanten vormt het uitgangspunt. Voor het beheer van de haven wordt gezocht naar een externe partij die de haven gaat exploiteren, vooralsnog lijkt langdurige erfpacht daarin het meest ideaal, maar de juiste vorm zal na overleg met de markt duidelijk worden. Dankzij de aandacht van een kundige ondernemer kan de uitstraling en levendigheid van de haven worden versterkt, waardoor de bijdrage van de haven aan de leefbaarheid van het dorp Terheijden toeneemt. De haven van Terheijden draagt daardoor in de toekomst ook meer bij aan het imago van de gemeente Drimmelen als blauwgroene gemeente.

De combinatie tussen vaste ligplaatsen en passantenplaatsen gaan goed samen in de haven. De vaste ligplaatshouders zorgen voor continuïteit in de haven, de passanten geven de haven haar naamsbekendheid binnen de watersportsector. De haven is kleinschalig en gezellig, dit biedt kansen bij promotie van de haven.

4.3 Mark Pontje

Het Mark Pontje draagt in belangrijke mate bij aan de levendigheid in de haven van Terheijden. De veerverbinding tussen Terheijden en het grondgebied van de gemeente Breda aan de overzijde van de Mark moet behouden blijven. De locatie van de veerstoep en de vaarroute door de haven blijven gehandhaafd, ook nadat een ondernemer de exploitatie van de haven van de gemeente overneemt.

Het in de vaart houden van het pontje met behulp van vrijwilligers van de Stichting Heen en Weer blijft gecontinueerd. De Stichting vormt de spil in het functioneren van het pontje. Afspraken over taken en verantwoordelijkheden van gemeente en Stichting worden vastgelegd in een prestatieovereenkomst. Onderdeel van deze prestatieovereenkomst vormt de ambitie om het aantal passanten van het Mark Pontje structureel te vergroten, tot meer dan 30.000 passanten per jaar.

Goede afstemming tussen de toekomstige exploitant van het multifunctionele gebouw en de Stichting Heen en Weer is belangrijk om de vaartijden van de pont, openingstijden van de horeca en de passantenstroom optimaal op elkaar te laten afstemmen. Het te realiseren multifunctionele havengebouw

Hoofdstuk 4 | Toekomstplan met ambitie haven Terheijden

moet ook gebruikt kunnen worden als wachtruimte voor de schippers. In de toekomst zal het pontje op een duurzame wijze gaan varen, waarbij de huidige dieselmotor door een duurzame energiebron wordt vervangen. Een oplaadvoorziening wordt gerealiseerd in het multifunctionele havengebouw.

Het opwaarderen van de veerstoep aan de overzijde op grondgebied van gemeente Breda wordt onder de aandacht gebracht van de gemeente Breda. De vindbaarheid van het pontje wordt aan beide zijden van de Mark geoptimaliseerd.

4.4 Onderhoud haven

In de verkenning naar het verzelfstandigen van de haven (Vrolijks, 2016) is ook het geplande grootschalig onderhoud aan de steigers en meerpalen meegenomen. Mogelijk biedt dit kansen om de inrichting van de haven verder te optimaliseren. Omdat het in dit toekomstplan de bedoeling is dat een ondernemer de haven gaat exploiteren, is het belangrijk om ruimte te bieden hoe de haven gebruikt kan worden op basis van de havengerelateerde voorzieningen.

De locatie van steigers en meerpalen vormen daarin een belangrijke structuur. Vervanging van deze voorzieningen moet na vaststelling van dit toekomstplan in overleg worden uitgevoerd met de ondernemer die de haven gaat exploiteren.

De uitgaven van het grootschalig onderhoud zouden idealiter gedaan worden in overleg met een mogelijke exploitant, zodat kapitaalvernietiging wordt voorkomen. Er zal echter wel een uiterste termijn voor het onderhoud gesteld moeten worden, zodat grootschalig onderhoud niet onnodig lang op zich laat wachten.

4.5 Inrichting openbare ruimte

De haven heeft een publieke functie en wordt gezien als dorpsplein doordat het een functie heeft in het samenkomen van diverse functies en bezoekersstromen, en beeldbepalend is voor de openbare ruimte van Terheijden. De haven fungeert als pleisterplaats waar recreanten en toeristen op hun wandel- of fietstocht even halt houden.

Hoofdstuk 4 | Toekomstplan met ambitie haven Terheijden

De openbare ruimte rondom de haven Terheijden draagt bij aan het functioneren en de uitstraling van haven, horeca en Mark Pontje. De kwaliteit van de ruimtelijke inrichting wordt afgestemd op het bewonersbelang en het toeristisch-recreatieve belang dat de haven van Terheijden heeft voor het dorp en de gemeente. Bij de inrichting van de openbare ruimte is extra aandacht voor duurzaamheid door bijvoorbeeld klimaatadaptatie (het reserveren van ruimte voor water en groen).

Om haven en horeca tot een succes te maken is een eenduidig parkeerbeleid voor de omgeving van de haven noodzakelijk. Er moeten voldoende parkeervoorzieningen zijn in de omgeving en het gehanteerde parkeerbeleid dient helder te zijn voor alle gebruikers. De gemeente dient er actief op toe te zien dat regelgeving hierover wordt nageleefd. De ontwikkeling rondom de parkeerdruk in de haven wordt gemonitord, zodat proactief gehandeld kan worden indien door ontwikkelingen in de haven de aanwezige parkeervoorzieningen onvoldoende blijven.

4.6 Kleine Schans

De Kleine Schans maakt onderdeel uit van de Zuiderwaterlinie, de verdedigingslinie die loopt van Bergen op Zoom tot en met Grave. Het verbeteren van de beleefbaarheid van De Kleine Schans en sterker positioneren in de provinciale context van de Zuiderwaterlinie wordt opgepakt zodat De Kleine Schans meer bijdraagt aan de levendigheid rondom de haven. De realisatie van een Zuiderwaterlinie Lange-Afstand-Wandelpad draagt daar ook aan bij, deze route zal naar verwachting het rondje om De Kleine Schans lopen.

Hoofdstuk 4 | Toekomstplan met ambitie haven Terheijden

4.7 Conclusie

De haven van Terheijden vindt haar kracht in de drie-eenheid haven, horeca en Mark pontje. Deze eenheid behouden en versterken maakt dat de haven ook in de toekomst optimaal profiteert van de verschillende bezoekersstromen in de haven.

De exploitatie van de haven en een kleinschalige horecavoorziening wordt uitbesteed aan een ondernemer om de haven van Terheijden ook in de toekomst te kunnen behouden. In een nog te realiseren multifunctioneel havengebouw kunnen alle functies in de haven worden samengebracht. Om deze ontwikkeling mogelijk te maken dient het bestemmingsplan te worden aangepast, de gemeente staat positief tegenover initiatieven van derden om deze procedures gezamenlijk te doorlopen. Het Mark Pontje behoudt haar huidige route en locatie veerstoep, in overleg wordt gekeken naar het mogelijk opwaarderen van vaartijden, verduurzaming en afstemming op de openingstijden van de horeca.

4.8 Toekomstbeeld haven Terheijden

Stelt u zich eens voor...

De haven van Terheijden is een levendige haven in de zomer, met een bruisend havenhart als verbinding tussen haven, horeca en pontje. De vlaggen wapperen bij de veerstoep en het is goed vertoeven in en om het multifunctionele havengebouw, gevestigd tussen De Kleine Schans en de haven. Passanten vinden er sanitaire voorzieningen, maar er kan ook een biertje worden gedronken, een ijsje worden gegeten of geluncht.

Daarnaast worden op deze plek toeristen voorzien van informatie over de Zuiderwaterlinie en zijn er op gezette tijden rondleidingen naar De Kleine Schans. In het multifunctionele havengebouw heeft een ondernemer zijn basis gevonden, het ondernemerschap floreert door de mogelijkheden die deze locatie biedt en de ruimte die de gemeente geeft in het exploiteren van de haven en de kleinschalige horecalocatie.

Vlaggendrager van het bruisende havenhart is het Mark Pontje, waardoor wandelaars en fietsers vanuit alle omstreken Terheijden bezoeken. Het Mark Pontje vaart van 's ochtends vroeg tot 's avonds laat in het zomerseizoen om

Hoofdstuk 4 | Toekomstplan met ambitie haven Terheijden

de toestroom van recreanten te voorzien. Doordat het Mark Pontje elektrisch wordt aangedreven draagt het bij aan het duurzame karakter van de haven. Passanten op het pontje waarderen deze mede door de route die zij neemt, waarbij ze door de volledige lengte van de haven vaart en daarmee een verrassend beeld geeft van haven en van het groen wat juist daarbuiten is gelegen aan de overzijde in de Haagse Beemden. Het pontje wordt door vele toeristen gevonden en gebruikt en door de verbeterde vindbaarheid blijft het aantal toeristen toenemen.

De havenexploitant speelt flexibel in op kansen, doordat hij op zijn eigen wijze de haven zo optimaal mogelijk heeft ingericht en exploiteert. Hij beschikt ook over de kwaliteiten en informatiemiddelen om ligplaatshouders en passanten op een gezellige Brabantse wijze te woord te staan en zich welkom te laten voelen. De vindbaarheid van de haven, zowel online als offline, is goed. Informatie over de haven en de omgeving aan de passant en toerist wordt ook ter plaatse verstrekt.

Het aantal toeristen en de toeristenbelasting wordt elke maand overzichtelijk vastgelegd, waardoor de gegevens inzichtelijk worden en blijven hoe de exploitant zich al dan niet op extra watersporters kan toeleggen. De haven staat erom bekend schoon en netjes te zijn, maar ook alle basisvoorzieningen onder één dak te hebben. In de winter ligt de haven van Terheijden er rustig bij. De havenexploitant knapt waar nodig eigenhandig de steigers op.

De kleinschalige horeca gaat vanwege het dag-karakter goed samen met de omgeving en naast de havenbezoekers en toeristen komen inwoners uit Terheijden regelmatig een drankje drinken of ijsje eten op het terras bij het havenkantoor.

Toeristische fiets- en wandelroutes van de omgeving zijn te verkrijgen aan de ‘balie’ en bootjes kunnen worden gehuurd voor een dag(deel).

De haven van Terheijden bruist op zijn eigen bescheiden manier.

Sfeerbeelden | Horeca

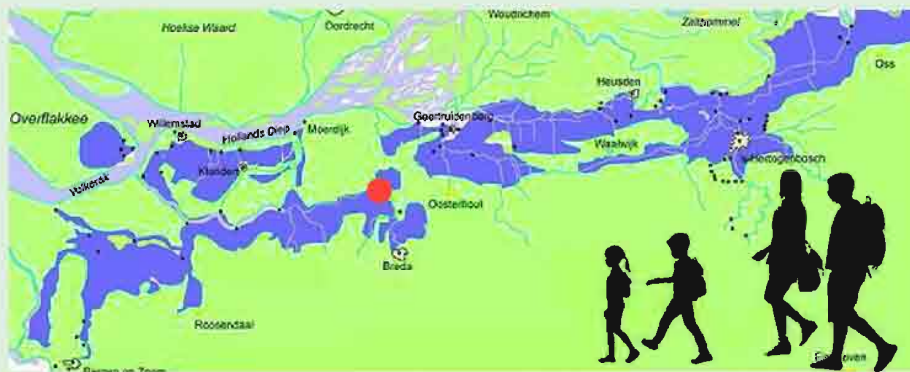
De beelden voor de haven laten zien dat duurzaamheid en gezelligheid samen gaan. Fietsen moeten kunnen worden opgeladen bij een horecavoorziening. De horecavoorziening heeft een 'open' karakter, zodat er zicht is op het gebied en andersom. Havenbezoekers en recreanten zien direct dat er een horecavoorziening is en wat de mogelijkheden zijn, van het nuttigen van consumpties tot het verkrijgen van informatie over het gebied.

Sfeerbeelden | Haven

De steigers in de haven zijn opgewaardeerd wat betreft gebruiksvriendelijkheid. De boten kunnen in boxen liggen. Het straatmeubilair is eenduidig wat betreft materiaalgebruik en uitstraling, en sluit aan op de gebruiksvriendelijkheid van de havenvoorzieningen.

Sfeerbeelden | Schans

De Kleine Schans vormt een herkenbaar onderdeel van de Zuiderwaterlinie. Deze linie loopt van Grave tot Bergen op Zoom. Uit de sfeerbeelden blijkt dat de schans en haar omgeving nog veel beter (toeristisch) benut kan worden, zoals het betrekken van korenmolens De Arend.

Hoofdstuk 4 | Toekomstplan met ambitie haven Terheijden

Op De Kaart wordt geografisch verbeeld wat er in het toekomstplan is verwoord en waar de locaties van de diverse projecten uit het uitvoeringsprogramma zich bevinden. De verbinding tussen haven en haar omgeving vormt een belangrijk item. Het havengebied moet bekend zijn vanuit diverse uitvalswegen en het havenhart is hierin het stralende middelpunt. In het havenhart komen alle functies samen: horeca en havenbeheer, Mark Pontje, informatievoorziening en Zuiderwaterlinie.

- **Havenhart**
- seizoensverlenging pont
 - informatievoorzieningen
 - oplaadpunt e-bike
 - wifi
 - sanitaire voorzieningen

- **Haven**
- pontverbinding
 - informatievoorzieningen
 - haven voor vaste ligplaats, passanten en verhuur

- **Schans**
- wandelroute en verbinding
 - Zuiderwaterlinie
 - evenementen
 - vissteigers, ook voor minder validen
 - natuurlijk beheer

- **Omgeving**
- toeristische bewegwijzering
 - verbinding Breda-Biesbosch
 - Brabantroute
 - opwaardering veerstoep Breda
 - molen De Arend

Hoofdstuk 5 | Uitvoeringsprogramma

In dit hoofdstuk wordt het toekomstplan vertaald naar projecten. Deze projecten moeten bijdragen aan de uitvoering en continuïteit. De projecten worden eerste inhoudelijk toegelicht, waarna een planning met benodigde kosten en capaciteit.

5.1 Inleiding

Om het toekomstplan te realiseren zijn er een veertiental projecten geformuleerd. Allereerst wordt er in dit hoofdstuk een inhoudelijk toelichting op deze projecten gegeven. In een overzichtstabel zijn deze projecten uitgezet in tijd en budget. De meeste projecten zijn indicatief begroot en de kosten zijn over de jaren verdeeld waarin het project tot uitvoer wordt gebracht.

Gestart wordt met projecten die tot fundamentele keuzes moeten gaan leiden: is er een exploitant te vinden voor haven en horeca, en kan er een multifunctioneel havengebouw worden gerealiseerd in het havenhart? De resultaten van deze verkenningen worden teruggekoppeld aan de gemeenteraad van Terheijden, met de oplossingsrichtingen die er mogelijk zijn om deze vraagstukken te beantwoorden.

5.2 Projecten

Project 1 Aanbesteden exploitatie haven en horeca aan externe partij

De ideale exploitant dient gezocht te worden in een samenwerking tussen havenexploitant, horeca en Mark Pontje verenigd in een havenkantoor. Bij het faciliteren van initiatieven om invulling te geven aan een duurzaam verdienmodel kan gedacht worden aan verschillende varianten.

Door een keuze te maken uit deze varianten moet duidelijk worden met welk toekomstperspectief de haven in beheer kan worden uitgegeven. Dit heeft uiteindelijk als doel zoals bovenstaand beschreven dat er een volwaardig, duurzaam verdienmodel gecreëerd wordt waarmee kansen voor de vrijetijdseconomie worden benut.

Uitgangspunten voor het toekomstige beheer van de haven is dat alle onderhoud aan steigers en meerpalen voor rekening is van de ondernemer, baggeren en kadeonderhoud blijft onder (financiële) verantwoordelijkheid gemeente.

Middels een marktconsultatie wordt verkend welke kansen, bedreigingen en risico's ondernemers zien voor de haven van Terheijden. Of en zo ja, op welke manier zien zij kans om de functies haven en horeca gezamenlijk op

Hoofdstuk 5 | Uitvoeringsprogramma

te pakken. En welke constructie is de meest optimale vorm die ruimte geeft om te ondernemen binnen de kaders die de gemeente bij het uitgeven van de haven meegeeft. Bij het zoeken naar de ideale exploitant betracht de gemeente in openheid en transparant de zoektocht in te richten, zodat alle potentiële kandidaten de gelegenheid krijgen om mee te dingen naar de exploitatie van de haven.

Project 2 Realisatie Multifunctioneel Havengebouw

Een belangrijke factor tot succes om alle functies in de haven meer op elkaar aan te laten sluiten en elkaar te versterken is het samenbrengen van de functies onder één dak. Een multifunctioneel havengebouw is daarbij hetgeen wat wordt nagestreefd. Op dit moment maakt het bestemmingsplan een dergelijke voorziening niet mogelijk in de nabijheid van het havenhart. Er zijn verschillende mogelijkheden om een multifunctioneel gebouw te realiseren. Onderstaande tien opties zijn denkbaar. Deze opties worden uitwerkt onder fase 1.

- 1 Een tijdelijke voorziening op de locatie van de voormalige kiosk door en voor rekening van de gemeente
- 2 Een tijdelijke voorziening op de locatie van de voormalige kiosk door en voor rekening van particulier initiatief
- 3 Een nieuwe permanente voorziening op de locatie van de voormalige kiosk door en voor rekening van de gemeente
- 4 Een nieuwe permanente voorziening op de locatie van de voormalige kiosk door en voor rekening van particulier initiatief.
- 5 Een permanente voorziening realiseren in de Bierkelder, waarin op dit moment de sanitaire voorzieningen gerealiseerd zijn.
- 6 Gemeente onderzoekt mogelijkheden een pand in de nabijheid van de haven te verwerven en zit dit, na het doorlopen van de bestemmingsplan procedure, in de huidige staat op de markt.
- 7 Gemeente onderzoekt de mogelijkheden een pand in de nabijheid van de haven te verwerven en zit dit, na het doorlopen van de bestemmingsplan procedure en aanpassing en/of verbetering op de markt.
- 8 Particulier initiatief onderzoekt de mogelijkheden een pand in de nabijheid van de haven te verwerven en realiseert in samenspraak met de gemeente de gewenste voorzieningen en gaat dit exploiteren
- 9 Gemeente onderzoekt de mogelijkheden om een drijvend havengebouw op het water te realiseren
- 10 Gemeente legt in een aparte aanbestedingsprocedure mogelijkheden voor om de exploitant de beste mogelijkheden aan te bieden. Dit kan een van de eerder genoemde varianten zijn maar ook een andere.

Hoofdstuk 5 | Uitvoeringsprogramma

In de marktconsultatie zal de gemeente Drimmelen het multifunctionele havengebouw als onderwerp naar voren brengen om in beeld te krijgen welke kansen, risico's en bedreigingen potentiële havenexploitanten zien in de bovenstaande scenario's. Wensen en eisen die uit de marktverkenning meegenomen worden zullen geïntegreerd worden in de verkenning naar kans rijkheid van deze varianten. Bij het slagen van dit project kan het gemeentelijke eigendom genaamd de Bierkelder worden afgestoten. Indien ambitie niet (volledig) ingevuld kan worden, kan Bierkelder havenfunctie behouden.

Project 3 Optimalisering zichtbaarheid haven online/offline

Voor een warm welkom kan er bij aankomst van passanten een informatiepakketje van de omgeving uitgedeeld en in het havenkantoor kunnen zowel toeristen, recreanten of inwoners terecht voor extra vragen over faciliteiten of de omgeving.

Project 4 Evaluatie pilot standplaats kiosk

Vanaf seizoen 2017 wordt de voormalige kiosk ingericht als standplaats waar recreanten en toeristen een broodje kunnen eten, koffie en thee kunnen drinken en waar ijsjes verkocht worden. 2017 is een pilot, waarbij de

ondernemer op bepaalde tijden zijn standplaats exploiteert. In het najaar van 2017 moet geëvalueerd hoe deze voorziening ervaren is en of er mogelijk in 2018 een vervolg aan wordt gegeven.

Project 5 Prestatieovereenkomst Mark Pontje

Op dit moment zijn er geen afspraken gemaakt met de Stichting Heen en Weer over de continuïteit van het pontje. De gemeente is eigenaar van het pontje en betaalt de brandstof. Het uitspreken van de intentie, middels een intentieovereenkomst en prestatieafspraken over o.a. intensivering van de dienstregeling, onderhoud, benzine, kostprijs kaartjes e.d, draagt ook bij aan het duurzame en volwaardige verdienmodel voor de haven.

Bij de uitwerking van dit project moet worden opgenomen welke afspraken er gemaakt kunnen worden en welke stappen er doorlopen moeten worden om te komen tot deze afspraken. Onderzoek naar verduurzamen van het pontje hoort ook tot het project.

Project 6 Parkeervraagstuk omgeving haven (monitoring)

Uit de verkenning is gebleken dat parkeren bij mooi weer en/of een evenement moeilijk is. Zowel vooraf als zodra de haven opgewaardeerd wordt/is, is parkeren een aandachtspunt waar de gemeente in overleg met

Hoofdstuk 5 | Uitvoeringsprogramma

bewoners goed over na moet denken. Monitoring van de parkeerdruk moet inzicht geven in de ontwikkeling hiervan. Dat kan door middel van een parkeeronderzoek.

Project 7 Prestatieafspraken (gemeentelijk) informatiepunt → extern plaatsen van de haven

De gemeente zou bij de aanbesteding van de haven afspraken kunnen maken met een ondernemer over het verstrekken van informatie met betrekking tot toeristische bezienswaardigheden, activiteiten, Biesbosch en Zuiderwaterlinie vanuit het multifunctionele havengebouw. Omdat deze taak niet behoort tot overheidstaken, moet gekeken worden hoe dit project deel uit kan maken van de aanbesteding tot het extern plaatsen van de haven.

Project 8 Inrichting openbare ruimte

Zoals bleek uit de interviews en inloopavond met betrokkenen ligt de haven verscholen voor wie het plekje niet kent. Zoals weergegeven in de sfeerimpressies wordt duidelijk welke ambitie in dit toekomstplan wordt nagestreefd. Het is van groot belang dat er synergie ontstaat voor verbinding van de haven met het centrum in samenspraak met bewoners. Voor het

integraal inrichten van de haven en haar omgeving moet een plan uitgewerkt worden waarin onder andere de volgende punten terug komen:

- Straatmeubilair, bloembakken, bankjes, lantaarnpalen
- Openbaar groen
- Bewegwijzering
- Duurzaamheid waaronder klimaatadaptatie

Project 9 Beeldkwaliteit kademuur

Het budget voor groot onderhoud aan de haven wordt in 2018 of 2019 ingezet om de kades en kademuren te verstevigen. De veiligheid wordt hiermee gegarandeerd. Het aanzicht van de kademuur wordt bepaald door het gebruikte materiaalgebruik, dat in de huidige situatie zeer divers is. Binnen dit project wordt onderzocht welke mogelijkheden er zijn om de beeldkwaliteit van de kademuur te verbeteren.

Project 10 Handhaving

Alle betrokkenen hebben aangegeven dat de boten in de haven er slecht uit zien. Een aantal worden niet goed bij gehouden, waardoor het beeld in de haven verslechterd. Voor de beweging in het gebied is dit geen goede ontwikkeling. Met het project handhaving wordt in kaart gebracht wat er

Hoofdstuk 5 | Uitvoeringsprogramma

mogelijk is om de boten te verwijderen. Het beoogd resultaat is een nette haven met havenboxen zonder vervallen boten.

Project 11 Optimaliseren kwaliteit verbinding Breda-Terheijden

De aanmeervoorziening aan de kant van Breda kan verbeterd worden. Met mooi weer staan mensen in de wacht om van het pontje gebruik te maken. Er staat op dit moment een picknickbank, maar de beeldkwaliteit daarvan is matig. Ook de vindbaarheid aan de kant van de Haagse Beemden kan versterkt worden. In een onderzoek moet uitgewerkt worden in overleg met gemeente Breda of de aanmeervoorziening opgewaardeerd kan worden en hoe de vindbaarheid vergoot kan worden. Uiteraard zal in nauwe samenwerking met de Stichting Heen en Weer.

Project 12 Optimaliseren havenomgeving voor vissers

Er zijn vele recreatievissers actief in de haven van Terheijden. Ook in het water om de Schans wordt gevist. Havengebruikers geven aan dat het soms lastig is dat de vissers de steigers ‘in beslag nemen’. Om deze doelgroep te bedienen moet in kaart gebracht worden of een steiger nabij de Schans, indien mogelijk voor minder validen de vissers kan voorzien van een eigen plek in het havengebied.

Project 13 Parkeervraagstuk omgeving haven (realisatie)

Indien project 6 (monitoring Parkeervraagstuk) oplevert dat er naar aanleiding van de parkeerdruk in de haven actie ondernomen moet worden om de parkeervoorzieningen te verbeteren.

Project 14 Optimaliseren mogelijkheden Schans

In de haven is een informatiebord aanwezig waarop staat afgebeeld hoe de schans vroeger heeft gefunctioneerd. Vanaf de kiosk kijk je op de Schans, maar toeristisch is er beperkt wat te doen. In een project kan bekeken worden hoe met beperkte middelen de Schans beter tot recht komt. Aan de volgende elementen kan worden gedacht:

- Verbinding met Zuiderwaterlinie
- Uitnodigende entree Schans
- Informatiebord op De Schans
- Verhalen De Schans ook digitaal beschikbaar via App, luister verhaal
- Historische elementen op De Schans aanwezig
- Begrazing handhaven als beheerwijze
- Zitmogelijkheden op De Schans
- Verbinding Grote (Spinolaschans) en Kleine Schans: wandel/vaar/fiets

Tabel | Uitvoeringsprogramma

Tabel I Uitvoeringsprogramma – Fase 1

Project	Doel	Trekker	Uitvoering
Project 1 Aanbesteden exploitatie haven en horeca aan externe partij	Marktpartij vinden voor exploiteren haven en horeca, uit brede Marktconsultatie oa input ophalen welke vorm het meest ideaal is (30 jaar erfpacht?) en hoe haven en horeca te combineren zijn.	Gemeente Eisen ophalen bij belanghebbenden en waterschap	2017 – 2018
Project 2 Verkenning realisatiemogelijkheden multifunctioneel havengebouw	Verkenning realisatie multifunctioneel havengebouw: locatie, bestemmingsplan, trekker, invulling. In relatie met aanbesteding exploitatie haven?	Fase 1 Gemeente Zodra ondernemer is aangetrokken voor exploitatie haven → Fase 2 Ondernemer/Gemeente	2018 – 2019
Deelproject 3 Optimalisering zichtbaarheid haven online/offline	Betere vindbaarheid haven in het dorp Terheijden (bebording r toegangsroutes haven) en online, voor bewoners, recreanten en toeristen. Start met offline vindbaarheid, online in overleg met toekomstige exploitant.	Fase 1 Gemeente Zodra ondernemer is aangetrokken voor exploitatie haven → Fase 2 Ondernemer	2018 – e.v.
Project 4 Evaluatie pilot standplaats kiosk	In 2017 standplaatshouder aan de haven, na seizoen 2017 evaluatie en overleg over evt vervolg tot Als pilot is er in 2017 een nieuwe standplaats nabij de haven. Na 1 seizoen dient er geëvalueerd te worden.	Uitbater standplaats in overleg met gemeente en omwonenden/ bezoekers	november 2017 – januari 2018
Project 5 Prestatieovereenkomst Mark Pontje	Om de garantie te behouden dat de pont blijft varen en mogelijk uit te breiden, dient er met stichting heen en weer een prestatieovereenkomst gesloten te worden, zodat het afvaren van de pont ook in de toekomst behouden blijft.		voor vaarseizoen 2018
Project 6 Parkeervraagstuk omgeving haven <i>monitoren</i>	Monitoren huidige situatie en verdere ontwikkeling van de parkeerdruk in omgeving haven, tijdens reguliere situatie (laag- en hoogseizoen) en tijdens evenementen.	Gemeente in overleg met bewoners en gebruikers	2018 – 2020

	2017	2018	2019	2020	2021	Uren	Budget
Project 1	11700	11700				240	€ 23.400
Project 2		11700	11700			240	€ 23.400
Project 3		7800	7800	3900	0	200	€ 19.500
Project 4	780	780				16	€ 1.560
Project 5	1950	1950				40	€ 3.900
Project 6		1560	1560	1560		48	€ 4.680

Tabel I Uitvoeringsprogramma – Fase 2

Project	Doel	Trekker	Uitvoering
Project 7 Prestatieafspraken (gemeentelijk) informatiepunt	Toeristische informatie ontsluiten voor recreant/toerist, langer vasthouden in gemeente Drimmelen van bezoekers haven: meer economische spin-off voor Terheijden	Gemeente/Ondernemer	Na vastleggen ondernemer voor haven (incl horeca) en havengebouw is gerealiseerd
Project 8 Havenplan openbare ruimte	Synergie tbv de beeldkwaliteit in de haven	Gemeente in overleg met bewoners en gebruikers en waterschap	2018 – 2019
Project 9 Beeldkwaliteit kademuur	In het kader van onderhoud aan de haven dient er zowel de veiligheid als de steigers en meerpalen onderhoud gepleegd te worden	Gemeente in overleg met WSV, waterschap en mogelijke exploitant	2017 tot 2019
Project 10 Handhaving	De eigenaren van de vervallen boten worden aangeschreven, waarna boten worden verwijderd.	Gemeente handhaving/ havenmeester/administratie	2017 – 2018

	2017	2018	2019	2020	2021	Uren	Budget
Project 7	PM	PM	PM	PM	PM	40	€ 3.900
Project 8		11.700	11.700			240	€ 23.400
Project 9		2.925	2.925			60	€ 5.850
Project 10		3.413	3.413			70	€ 6.825

Tabel I Uitvoeringsprogramma – Fase 3

Project	Doel	Trekker	Uitvoering
Project 11 Optimaliseren kwaliteit verbinding Breda-Terheijden	De verbinding met Breda kan beter worden benut. Toeristen moeten de pont weten te vinden, maar ook de uitstraling moet verbeterd worden.	Gemeente Drimmelen in overleg met Breda en Stichting Heen en Weer	2017
Project 12 Optimaliseren havenomgeving voor vissers	Vissers moeten zonder daarbij andere gebruikers te storen kunnen vissen in/nabij de haven van Terheijden	Visverenigingen in overleg met de gemeente en waterschap (watervergunning nodig?) en mogelijk exploitant	2017 t/m 2018
Project 13 Parkeervraagstuk omgeving haven realisatie	Indien project 9 oplevert dat er naar aanleiding van de parkeerdruk actie ondernomen moet worden	Gemeente in overleg met bewoners en gebruikers	PM
Project 14 Optimaliseren mogelijkheden Schans	De Schans bij een breed publiek onder de aandacht brengen	Gemeente in overleg met ondernemers	2019 – 2020

Kosten per jaar

Bijlage A | SWOT Analyse huidig functioneren

Bedreigingen

Niets doen → verval

Zwak

Uitstraling haven (groen/botenonderhoud), seizoensgebonden, pontje afhankelijk vrijwilligers, pontje formeel niet aangemerkt als pont, havenpassanten weten niet wat ze kunnen verwachten, vissen gaat niet altijd samen met andere gebruikers, rustig maar niet levendige haven, geen wifi, staat van de voorzieningen, veerstoep/voorziening kant Breda erg summier, havenmeester regelt complete onderhoud pontje, nabij kiosk veel bankjes waar eigen boterhammen worden genuttigd, kiosk alleen mooi weer voorziening, vrees omwonenden voor overlast (horeca), voor toeristen veel onbekendheid over schans/zuiderwaterlinie, gemeente regelt veel zaken omtrent water schansgracht in relatie tot viswedstrijden, bord biedt onvoldoende informatie schans/zuiderwaterlinie, geen recreatieve voorzieningen op de schans, op dit moment haven geen significante inkomstenbron voor het dorp, toegangsweg naar de haven (Hoofdstraat/Markstraat) niet publieksvriendelijk (smal, parkeren + bewegwijzering)

Sterk

Aanwezigheid/rustige haven, veel toeristen, Belgen zijn kansrijk, verbinding Breda, veel gebruik havengebied, onderhoud visvereniging zelf (treurwilgen, oevers, afval), veel viswedstrijden buiten seizoen, vaste ligplaatshouders tevreden met faciliteiten in haven, pontje en horeca van levensbelang in haven, aanwezigheid sanitaire voorzieningen, opslag, aanwezigheid wachtruimte bij slecht weer voor schippers, schippers pontje zijn ambassadeur, bij bord met info schans wordt veel 'afgestapt', alleen passanten maken gebruik van sanitaire voorzieningen, evenementenkasten aanwezig voor evenementen, centrale ligging molen, Hoofdstraat, voorzieningen (cafetaria, restaurant, supermarkten) in de buurt worden gewaardeerd door watersporters

Kansen

Seizoensverlenging Mark pontje, bebording langs Mark + overzicht folder faciliteiten bij binnenkomst, invalide vissteiger, vissteigers in eigen beheer en onderhoud mogelijkheid, geplande investeringen in beheer en onderhoud door gemeente (kades, steiger, meerpalen), aanwezigheid wifi, zeer goede sanitaire voorzieningen voor passanten realiseren, opwaardering staat voorzieningen, horecavoorziening realiseren en uitbreiden met binnenzitplaatsen, bankjes verplaatsen, verkoop tuin en Bierkelder aan juiste partijen, Lange-Afstand-Wandelpad (LAW), Toegankelijkheid/beleefbaarheid schans promoten, mogelijk voorzieningen (bankjes, prullenbakken), Zuiderwaterlinie intentieovereenkomst

Bijlage B | Uitgangspunten Visie Haven Terheijden 2017-2033

Bijlage C | Havenmogelijkheden en Havenexploitatie

Bijlage D | Inloopbijsamenkomst 30 januari 2017 input

Dit rapport werd opgesteld in opdracht van
de gemeente Drimmelen | 31 mei 2017

Auteurs

Catharina Wouters (gemeente Drimmelen)

Eva Eigenhuijsen (Eigenhuijsen Project- en Watermanagement)

Ontwerp

Weijsters & Kooij vormgevers

Fotografie

Eva Eigenhuijsen

Gemeente Drimmelen

Arnold Velders (luchtfoto's)